

Факултет образовних наука

ИГРА КАО ПОДСТИЦАЈ ЗА РАЗВОЈ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

**Проф. д-р Снежана Мирасчиева
Проф. д-р Верица Јосимовска**

Сарајево, септембар 2024

*Наша деца – то је наша радост,
Правилно васпитање – то је наша срећна старост,
Лошо васпитање је наша будућа несрећа,
наше сузе, наша кривица пред другим људима, пред целом земљом,
пред целим светом.*

Антон Макаренко

..... Обрађујемо основна питања вредности и значења игре и активности у контексту праксе у данашњим дечијим вртићима.

Али, да будемо потпуни у излагању мисли, јасни у идејном концепту и довољно убедљиви за Вас, направимо кратак осврт на нека основна педагошка питања у вези са игром.

Неколико уводне речи

Савремени трендови у предшколском васпитању и образовању у функцији су осавремењивања организационо-садржајне поставке васпитно-образовног рада вртића. Они заправо прате кретања у савременом друштву у правцу доживотног образовања и перманентног учења, што и јесте једна од препорука УНЕСКО-а.

У том процесу посебно је важна игра и улога васпитача.

Улога васпитача подразумева знања, вештине и искуство вође на нивоу који одговара узрасту деце у групи у којој се игра примењује. За ово је потребан креативан и опуштен васпитач, који не сме да буде „маска незнања“ већ „одраз“ солидно припремљеног професионалца и познаваоца личности детета и појединаца који су чланови посебне васпитне групе.

У том смислу, васпитач најбоље испуњава своју улогу кроз игру. Наиме, игра је сврсисходног карактера јер је заснована на високо емотивној, сазнајној и социјалној основи и ствара услове за интензиван развој детета.

**Који су
заједнички
елементи?**

Улога васпитача.....

..... Је посебно важна.

..... Подразмева знање, вештине и искуство за водича степена који се уклапа са узрастом деце у групи у којој се примењује игра. За ово је потребан креативан и релаксиран васпитач који не сме бити “маска незнања” већ “солидно” спремног стручног лица и познаваатељ дечије личности и индивидуа које су чланови конкретне васпитне групе.

Зашто говоримо о игри? Зато што ....

*Најлепши поклон, то је игра.
(И. Андрић)*

Појам, суштина и значење игре

Игра је ....

- средство васпитања (Платон),
- основно занимање (Аристотел),
- неопходна форма деловања на децу у којој и родитељи треба да учествују (Ј.А.Коменски),
- пут развоја мишљења, воље, вођења самог себе и самоконтроле (Л.Виготски),
- начин учења и израз одређене храбрости детета, начин откривања, идеализована пројекција живота и субјективног, води задовољству, иако га некад отежава (Џ.Брунер),
- васпитно-образовни процес треба да буде игра у којој ће се дете радовати, када зна, биће похваљено.... (М.Ф.Квинтилјан)
- вежбање је функција игре (Х. Спенсер)

Дефинисати суштину игре значи дефинисати концепт.

- Игра као специфичан облик културног деловања, представља социопсихолошки феномен који има своје законитости и историју развоја и обухвата све периоде људског живота.
- је спонтана активност која постоји такорећи код све деце, што се карактерише чињеницом да је ово понашање које је само по себи награда (Бруно, 1992) .
- "Игра нема циљеве којима служи, те циљеве и значење садржи у себи самој. Игра није због неког будућег „блаженства“, сама по себи је „срећа“ (Е.Финк), активност која сама по себи изазива задовољство код детета.

Класификација

(N.Trnavac, 1979, 49-50).

индивидуалне,
групне и
колективне игре;
друштвене игре,

игре
идентификације;
игре опажања,
уочавања;

логичке игре,
интелектуалне игре,
игре ума,
игре погађања

музичке игре,
ликовне игре,
спортске игре,
игре са певањем

игре са играчкама и
игре без играчака;

драмске игре, игре улога;
позориште лутака, стоно
позориште;

симболичке игре,
имагинативне игре,
игре маште,
игре “ кобајаги“

стоне игре,
игре у просторији за
рекреацију,
игре у води, игре у природи;
игре код куће; покретне игре;

игре речима,
језичко-књижевне
игре,
говорне игре;

игре са природним
материјалима

Зашто су игре вредне?!

.. непроцењива вредност, доприноси холистичком развоју детета у свим доменима достижући све стандарде.

Наиме, свака игра доприноси развоју комуникацијских способности кроз које се достижу стандарди домена – Социо-емоционални развој.

Игра сама по себи подстиче радозналост и иницијативу, развија креативност и подржава упорност, што су заузврат поддомени домена - Развој приступа учењу. Игра има комуникативни карактер, током које се развија језик, обогаћује речник, подстиче говорна креативност.

У основи, игра је активност, у којој је дете главни актер. Зато кажемо да је игра у функцији развоја домена здравља и моторичког развоја са поддоменима развоја грубе и fine моторике, здравља и безбедног понашања и сензомоторичког развоја.

Садржај игре мери домен когнитивног развоја и стицања општих знања.

Шта игра значи детету?

- Упознаје околину која га окружује, људе и њихове односе (испитује, саживљава се, замишља); и стиче прво самостално и стваралачко искуство са окружењем;
- решава сукобе, сукобе, страх, проблеме и пројектује сопствену личност;
- је озбиљна и важна активност детета, у којој оно савладава препреке и решава проблеме, односно проверава и показује своје физичке и интелектуалне способности; има могућност вежбања способности издржљивости;
- изражава све што није дозвољено у стварном животу;
- стиче поверење; контролише ситуацију; ради шта хоће;
- улази у улоге које одрасли имају у стварном животу (дакле игра има функцију припреме за живот); Дечија игра помаже му да развије вештине које уочава код одраслих, а које ће му такође служити даље.

Игра са родитељима је од посебног значаја за дете јер му пружа осећај ведрине, сигурности и привржености.

*Учи своје дете знању,
Али не силом, већ игром.*

Платон

Игра је облик, средство и метод учења у образовном процесу

Сазнање да је учење кроз игру занимљивије упућује на бројне предности игре у процесу васпитања и образовања као што су:

- лако се постиже висок степен концентрација;
- емоционални став детета према игри је позитивнији од оног према „озбиљном“ учењу;

- активност детета у игри је већа него током неког другог облика учења;
- деца се мање умарају у игри него у било ком другом облику рада;
- игра повећава мотивацију, интересовање, привлачи више пажње, па учење постаје занимљивије;
- учење и памћење чињеница је ефикасније током игре, а деца дуже памте научени садржај и лакше га примењују.

„Игра је природан начин учења, па и данас има непроцењиву вредност“,

М.Монтесори

Игра је забавно средство помоћу којег дете учи о себи, другима и свету око себе.

Игра и развој детета

Игра .....

- ❑ доприноси развоју психофизичких функција, способности и знања детета.
- ❑ ствара услове за формирање емоционално стабилних, социјализованих и креативних личности;
- ❑ Понашање детета у игри може бити показатељ његовог емоционалног и интелектуалног развоја. Одавде се игра може користити у дијагностичке и терапеутске сврхе.

Пијаже је истакао утицај игре на развој детета, који пролази кроз три фазе: сензомоторна игра (од рођења до 2 године); симболична игра (од 2 до 4 године) и игра са правилима.

Игра и когнитивни развој

Игра је значајна за когнитивни развој јер ствара подстицајну ситуацију, ситуацију охрабрења уз умерене дозе новине, оптималну дозу понављања (репетитивности), са снажно израженим елементима релаксације и опуштања без елемената принуде..

Ако је стимулација важна за развој моторичких, говорних, графомоторичких и музичких способности, онда је посебно важна за развој интелектуалних способности (Р. Рајовић, 2012, 16). Наиме, сазревање мозга је интензивно у најранијем периоду детињства и преко 50% се заврши до пете године. Ако тада не подстичемо дете, неке функције се неће развити у пуној мери, истиче Рајовић.

Игра доноси радост деци. У ствари, игра је извор енергије и организатор когнитивног учења. Када говоримо о когнитивном развоју, развој симболичких функција је од великог значаја. Симболичка игра увек укључује „одсуство”: тако на пример „кување” без праве хране, „летење” без правог авиона (наравно у игри). Сврха оваквих игара је да дете когнитивно надокнади недостајуће елементе.

„Претварање“ не само што је облик игре већ је и облик мишљења и учења које можда изгледа једноставно, али је заправо сложена интелектуална која поставља високе захтеве барања и изазове пред дететом. Стварање „фиктивне“ (нестварне) стварности није једноставно, напротив, потребна је концентрација и инспирација за реализацију ове активности (Сегал, 2004). „Конверзија“ је кључни корак у преласку са сензомоторне интелигенције код деце на симболичко размишљање код одраслих. Деца са значајним интелектуалним тешкоћама никада не достижу фазу симболичког развоја.

Игра и емоционални развој

Према Роту, емоција је стање повећане активности организма које се манифестује као карактеристично искуство (пријатност/ непријатност), у одређеним физиолошким променама и са карактеристичним спољашњим понашањем (изражавање емоција).

Игра је најбоље средство и метод за развој емоција код детета. Дете свим срцем улази у игру. У њему доживљава задовољство и бол, смех и сузе, одушевљење и разочарење. Кроз игру изражава оно што осећа као страх, кривицу, несигурност, агресију.

С друге стране, сама игра изазива различита осећања код детета. Деца праве разлику између игре и стварности која није насумична („као да”, „стварно”).

Чињеница је да су осећања која настају код деце у игри стварна и искрена. Одавде смисао игре за емоционални развој детета.

Емоције су, пак, основа друштвеног развоја и израз доживљавања стварности, са знацима вредности и субјективности.

Игра и социјални развој

Игра нуди одличне интерактивно-когнитивне могућности. У игри као најзначајнијој дечијој активности дете учи облике комуникације, стиче самопоуздање, ствара позитивну слику о себи, учи облике друштвеног понашања, ствара пријатељство, јача емпатију, регулише односе, поштује договорена правила и ограничења.

То је посебно видљиво у симболичким играма, играма улога, симулационим играма и драматизацији где је дете у „кожи“ другог, водећи рачуна о његовим потребама и емоцијама.

Деца кроз игру развијају навике да једни другима одговарају у тиму, процењују и упоређују своје способности и јачају социјалну интеракцију. У интеракцији дете стиче социјалне вештине (кооперативност, договор, решавање проблема), јача социјалне компетенције.

Друштвена искуства у првих шест година живота су основа на којој се формирају односи у будућности. Социјална интеракција оријентисана на дете омогућава му да се изрази, разуме и оствари.

Игра и језички развој

Игра је средство за развијање језичких вештина детета.

Да би се језичке вештине деце развиле, потребно је да користе исти језик.

Деца од 2 до 6 година су фасцинирана језиком и посебно осетљива на игре са новооткривеним речима.

За децу, творба речи и фигуративне карактеристике језика представљају извор задовољства.

Игра и језички развој

Први облици говора јављају се у седмом месецу живота. Оне немају никакво значење и прате сваку дечју активност. Зато се могу назвати играма вокализације где дете производи различите врсте гласова који су карактеристични за одређено говорно подручје. Понављајуће ритмичке вокализације повезане су са одређеним стањем задовољства детета, а игра родитеља са дететом често укључује вокалне компоненте.

Један од првих модела вокалне игре је говор мајке. Дететова разиграна вокализација наставља се током целог детињства.

Игра и језички развој

Трансформација у речи се не дешава сама од себе већ у комуникацији са одраслима који директно/индиректно мотивишу децу да своје искуство преточе у говорни код.

Дакле, слоговни облици и прозодијски елементи (интонација и акцентуација) представљају материјалну основу за рану језичку игру. заједно са варијацијама у изговору, назализацији и шапутању, извор су забаве за децу.

Основно питање: Која игра је најбоља и када ?

- Игра која је отворена, проширена, вођена
- Игра где постоји подстицање, укључивање, иницирање, усмеравање, игра која стимулише контролу и самоконтролу;
- Тако се стварају услови за кооперативност и сарадњу, компетитивност и такмичење; поштовање и самопоштовање.

А васпитач ...

- треба да буде само посматрач и помагач, а никако главни извор информације и чувар дисциплине (Каменов, 1987)
- посматрач и дијагностичар, а не основни извор знања и дисциплине (Berdosian, 2010).
- да стимулише радну активност детета

И нешто за крај .....

**Игра је „огледало“ у коме се огледају дечје мисли,
доживљаји, осећања, жеље!**

Не заборавите!

Игра није луксуз, игра је неопходност!

Игра је најважнија за детета, зато је не смете прекидати!

Сад је стварно крај .....

*Ово размишљање и обраћање посвећујемо свима онима
који показују посвећеност и поштовање према деци!*

*Чувај ме од мудрости која не плаче,
философије која се не смеје и
од величине која се не поклања пред децом!
Халил Џубран (Kahlil Gibran)*

**Питања?
Сугестије ?
Утисци ?**

ХВАЛА НА ПАЖЊИ!